

Nätverksarbete i multiproblemfamiljer i kris

Astrid Hultkrantz-Jeppsson

I norra Botkyrka utanför Stockholm har en grupp socialarbetare arbetat med nätverksarbete i multiproblemfamiljer i över tio år. Under en tvåårsperiod gjordes en utvärdering av denna verksamhet vilken visade goda resultat med en låg andel återanmälningar av ärenden till socialkontoret.

Astrid Hultkrantz-Jeppsson är verksam som terapeut vid Nätverksprojektet i Botkyrka kommun.

Norra Botkyrka är ett förortsområde 20 km söder om Stockholm. Det har ca 30 000 inv och byggdes upp under tidigt 70-tal. Man skulle kunna säga att invånarna är immigranter dels från andra delar av Sverige och dels från andra länder. Många flyttade hit eftersom de saknade arbete där de bodde och åtskilliga är politiska flyktingar. Gemensamt för dem alla är att de saknar rötter i Botkyrka.

Vi som arbetade inom barnpsykiatri och socialförvaltning upptäckte att våra traditionella mellanski-ktsmetoder inte passade. Familjer som blev anmälda tillhörde arbetarklassen eller stod helt utanför produktionen. Många av dessa familjer bestod bara av en vuxen, mestadels en mamma med alkoholproblem som hade ett ensamarbete (tex städerska) eller inget arbete alls. Vi, liksom många före oss, har sett att ekonomiska, politiska och sociala omständigheter skapar våra klienters misär. Tolkningar i kategorier av individuella symtom och sjukdomsdiagnoser vore att felaktigt stanna vid vad som bara är det individuella uttrycket för en samhällelig sjuka.

Vi har under årens lopp försökt utveckla metoder som inbegriper resurserna i våra klienters nätverk. Vi tror att det är en metod som är mera lik den våra arbetarklass- och immigrantfamiljer skulle ha använt

om de varit i bättre "kondition" och levt i en sundare omgivning.

Naturligtvis ville vi undersöka om våra ideer och tankar fungerade. Är verkligen nätverksmetoder och – perspektiv ett bättre sätt att arbeta med multiproblem familjer i kris? Med pengar från Socialdepartementet DSF kunde vi dokumentera och analysera vårt arbete på en social servicecentral under två års tid och samtidigt utveckla nätverksmetoderna. Resultaten är publicerade i två rapporter, slutrapporten publicerades i januari 1988.

Under denna tvåårsperiod anmäldes 300 barn till socialkontoret. Under projektets sista år blev 62 anmälningar vidareremitterade till behandlingsgrupp (sk barnavårdsgrupp). Dessa ärenden har djupstuderats och analyserats av oss utifrån ett flertal aspekter.

En av projektets huvudfrågor gällde vilka konsekvenserna blev om en socialarbetare använde ett nätverksperspektiv och nätverksmetoder i sitt ärendearbete.

Vi fann att i de ärenden där man haft ett omfattande nätverksarbete minskade eller försvann de symtom som föranlett anmälan. I dessa ärenden kunde vi också notera en förändring i klientens nätverksstruktur.

Endast 10 procent av ärendena blev återigen anmälda till socialkontoret pga nya problem. I dessa fall hade man misslyckats med att mobilisera nätverket.

I de fall där barn placerades på institution eller i fosterhem hade man också misslyckats på samma sätt

.....
Vi fann att i de ärenden där man haft ett omfattande nätverksarbete minskade eller försvann de symtom som föranlett anmälan.
.....

.....

I vissa ärenden lyckades man emellertid efter nätverksintervention och bearbetning av konflikter att placera barnen i en del av sitt eget nätverk.

.....

därför att nätverket var mycket bräckligt eller kanske helt saknades.

I vissa ärenden lyckades man emellertid efter nätverksintervention och bearbetning av konflikter att placera barnen i en del av sitt eget nätverk. Barnen kunde på så sätt fortsätta att ha kontakt med sina rötter. I några fall lyckades man dessutom få tag i papporna som varit ur bilden under lång tid.

Resultaten från denna forskning har lett till att vi fått i uppdrag från Landsting och kommun att utveckla en akutmottagning för barns nätverk i kris — en sk mellanvårdsform —. En viktig orsak var också politikernas kritik mot den nuvarande organisationen av socialbyråer och institutioner som de menade motverkar ett effektivt utnyttjande av de samhällsresurser som egentligen redan existerar.

På denna akutmottagning skall krisansvariga socialsekreterare från de olika distrikten, socialjour, behandlare från PBU, jourfosterhem och institutioner arbeta.

Kärnan i nätverksteamet kommer att vara samma personer som utförde forskningen på socialkontoret dvs Eva Bergerhed, Gunnar Forsberg, Johan Klef-

beck, Kerstin Marklund och undertecknad. Med kort varsel skall vi kunna möta de familjer som är i akut kris och utifrån nätverksperspektiv och eventuellt med nätverksmetoder kunna mobilisera barnets och familjens nätverk. Vi har till vårt förfogande övernattningslägenhet, akutjourfamiljer, akutplatser på institutioner och tillgång till barnpsykiatrisk expertis på PBU-byråer.

Vi kommer inte att ha fasta samarbetspartners utan vilka de blir får avgöras utifrån varje ärende. Vi önskar en organisation med permeabla gränser där lämpliga experter och tjänstemän kan mobiliseras snabbt.

Vi kommer att handleda de som är direkt ansvariga för krisärendena eller ibland arbeta tillsammans med dem. Förhoppningsvis innebär detta arbetssätt att familjerna får snabb hjälp och att socialkontoren avlastas tunga ärenden. Grannar eller andra privatpersoner skall också kunna höra av sig direkt och anonymt till oss och tex berätta om oron för barnen i grannlägenheten som skriker nätterna igenom. Vi skall kunna ge dem stöd för deras eventuella handlande — vare sig det är att anmäla familjerna till socialkontoret eller med oss gå till familjen för att prata med dem.

Socialstyrelsen har gett oss ekonomisk möjlighet att arbeta under tre år. Verksamheten kommer att dokumenteras både av oss som arbetar i kristeamet och av utomstående forskare.

(Slutrapporten från Nätverksprojektet kan beställas genom Botkyrka kommun tel 0753/61000 Lillemor Danell för ca 125.—). Intresserade av vidare diskussion eller studiebesök kan kontakta oss på telefon 0753/778 53.